

Ujaqqat nunatsinneersut pinnerasaasiat ujaqqallu nunatsinneersut qiperukkat pillugit uppernarsaammik allagartaliisarneq pillugu nalunaarusiaq

Aatsitassanut Ikummatissanullu Naalakkersuisoqarfik

Juuni 2017

1 Imaqarniliaq

Ujaqqanik tunisassiat tassungalu ilaatillugit ujaqqat pinnerasaasiassat ukkusissallu pillugit uppersaatinik allagartaliisarnissami aaqqissuusinerup eqqunneqarsinnaanera pillugu periarfissat Aatsitassanut Ikummatissanullu Naakkersuisoqarfimmit misissorneqarsimapput. Siunertaasoq tassaavoq ujaqqat nunatsinneersut nioqutissiorarineqarnini ataatsimoorussamik toqqamaviliinissaq. Tamassumalu saniatigut ujaqqanik nioqutissianik pisisut pisiartik – immikkoorluinnartumik assammik sanaajusoq uppersaarnissaanik aaqqissuussineq, taamatullu ujaqqat nunatsinni pissarsiarineqarsimanerinek suliarineqarsimanerinillu. Nioqutissiap uppersaaserneratigut ilanngullugu ujaqqanik niuernerup aporaannernik aningaasalersuinnginneri uppersarneqassaaq, tamannami ujaqqanik pinnerasaasianik, pingaartumik diamant-inik pisinermut ataillugu erumagineqarsinnaasarmat. Ataatsimut isigigaanni matuma siunertaaraa paasiuminartumik suleriuseqarneq atuisullu akornanni toqqissisimanermik pilersinneqarsiniarneq, taamaaliornikkut ujaqqanik nioqutissianik annertunerusumik tunisaqarsinnaaneq akiisalu qaffasinnerulersinnaanerat aqutissiuunneqarsinnaammat.

Ujaqqanik pinnerasaasianik ujaqqanillu qiperukkanik nunatsinneersunik akuersissummik allagartaliineq Naalakkersuisunit atuutsilersinneqarusussappat Aatsitassanut Ikummatissanullu Naalakkersuisoqarfimmi naliliineq naapertorlugu akuersinikkut allagartaliineq atorlugu ujaqqanik nunatsinneersunik nunatsinnilu suliarineqarsimasunik tuniniaasoqarnerani uppersaatinik allagartaliinerit atuutsilernissaat pitsaanerpaatut isigineqarpoq. Uppersaammik allagartaliisarnertigut katersuinerit suliarinninnernut tuniniaanernullu naleqassusiisa ataqtiginnerat tamakkiisumik ilaatinneqassapput. Uppersaammik allagartalinneq nunatsinni annertuungitsumik paaanissamut akuersissuteqartunit, najugaqavissunit katersuisartunit, eqqumiitsuliortunit, ujaqqanik pinnerasaasianik pisiniarfiutilinnit ujaqqanillu pinnerasaasianik tuniniaasartunit allanit atornerqarsinnaassaaq. Taamatut uppersaatinik allagartaliinerit nunatsinni innuttaasunut takornarianullu sammitinneqassaaq, taamaammallu tunngaviusumik kalaallisut tuluttullu allasimasariaqassallutik.

2. Aallaqqasiut

Aatsitassanut Ikummatissanullu Naalakkersuisoqarfimmi ujaqqanik, taamatullu ujaqqanik pinner saasianik ukkusissanillu tunisassiat nunatsinneersut eqqunneqarsinnaaneranni akuersissummik allagartalernalernissaat misissorneqarpoq. Taamatut uppersaatinik allagartalinneq, assersuutigalu ujaqqap nunap sortaani pinneranik imaluunniit akia pitsaassusaalu atorlugit uppersaaserneqarsinnaapput. Taamatuttaaq uppersaanermi aaqquussineq avammut tunisassanik pilerisaarinerni atorneqarsinnaalluni.

Annikitsunik aatsitassarsiornerit ukiuni kingullerni malunnartumik ineriartortinneqarsimapput, ullumikkullu nunatsinni annikitsunik aatsitassarsiorluni ingerlatsinermut akuersissutit tunniunneqarsimasut iluini piginnittut 25-it suliffeqarfittut aallussisuupput. Annikitsunik aatsitassarsiornerit akuersaasimasut amerlanerpaasa misissueqqartarnerminni atuinerminnilu ujaqqat pinneraasiassat qitiutittarpaat. Naalakkersuisut Kalaallit Nunaanni uuliasiornermut aatsitassarsiornermi 2014-miit 2018-imiit periusissiat ujaqqat pinneraasiassat iliuuseqarfiginissaat suliaassanut ilaatinneqarpoq, tamannalu anguniarlugu maannamut suli pimoorusamik isumagineqarluni.

Suliaq tamanna ilaatigut ”Kalaallit Nunaanni ujaqqanut pinneraasiassanut inuussutissarsiornermik ineriartortitsinissamut inuiaqatigiinni periarfissat pillugit nassuiaat 2015”-ip suliarineranik kinguneqarpoq. Nassuiaat Aatsitassanut Ikummatissanullu Naalakkersuisoqarfimmit aamma Inuussutissarsiornermut, Sulisoqarnermut Niuernermullu Naalakkersuisoqarfimmit taamani taama taaguuteqartumit suliarineqarpoq 2015-imilu saqqummiunneqarluni. Nassuiaammi inassutaasut ilagaat uppersaammik allagartaliinerni periarfissat assigiinngitsut sukumiinerusumik misissorneqarnissaat, tassungalu atatillugu nunatsinnut tulluarsakkamik uppersaatinik allagartaliisalernerup ineriartortinnerani iluaqutaasinnaasut navianarsinnaasullu ilanngunneqassasut.

2015-imi Inatsisartut ukiakkut ataatsimiinnerini uppersaammik allagartaliinissaq pillugu siunnersuut Inatsisartuni aalajangiiffigisassatut ataatsimiititaliami suliaassanngortinneqarpoq. Ataatsimiititaliami tamanit isumaqatigiissutigineqarluni allannguutissatut siunnersuut ima oqaasertalik saqqummiunneqarpoq: ”Kalaallit ujaraatasa illernartut uppersaatiigisaasannaasaannik periarfissanit assigiinngitsunik nassuiaasioqqullugit kingusinnerpaamik UPA2016-imi saqqummiunneqartussamik Naalakkersuisut peqquneqarnissaannik Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut”. Siunnersuut akuerineqarpoq.

Tassungalu ilanngullugu annikitsumik ingerlassaqartut akuersissummik piginnittut akornanni uppersaammik allagartaliisalernissaq arlaqartunit ujartorneqarpoq, taamaaliornikkut ujaqqanik pinneraasianik nunatsinneersunik akiiisigut qaffassaasinnaasoqalersinnaammat.

Taamaammalu ujaqqanut pinneraasianut akuersissutinik allagartaliisalernissaq Aatsitassanut Ikummatissanullu Naalakkersuisoqarfiup aamma Aatsitassanut ikummatissanullu Aqutsisoqarfiup 2015-imi decembarip qaammataani annikitsumik aatsitassarsiorluni ingerlassisunut akuersissummik piginnittunut sammisumik isumasioqatigiissitsimmata oqaluuserisassatut ilanngunneqarput. Tassani inerniliinerit ujaqqat pinneraasia ujaqqallu

qiperukkat uppersaasersinnaanissaannut periarfissat matumani nassuiaammi ilaatinneqarput.

Nalunaarusiami akuersissummik allagartaleeriaatsit marluk assigiinngitsut allaaserineqarput. Akuersissummik allagartaliineq qanoq ililluni ujaqqanik nioqqutissiat akiisigut qaffatsisisinnaanersoq, taamatullu suliffissaqarnikkut periarfissiisinnaanersoq. Tamakku saniatigut nunap iluani nunanilu allani misilittakkat eqqartorneqarput.

2.1 Tusarniaaneq

Nalunaarut 2017-mi aapriilip 17-niit maajip 31-ianut tusarniaassutigineqarpoq.

Kommuneqarfik Sermersooq tusarniaanermut akissummik nassiussivoq.

2.1.1 Kommuneqarfik Sermersuup tusarniarnermut akissutaa

Kommuni ataatsimut isigalugu uppersaammik allagartaliisarnermik aaqqissuussinermik atulersitsinermik iluarisimaarinnittumik tusarniaanermut akissuteqarpoq. Tamanna kalaallit ujaqqanik pinnersaasiassanik inuussutissarsiortut tunisisinnaanermikkut annertusaanerannut pitsaasumik alloriarnerusoq kommuni isumaqarpoq.

Aatsitassanut Ikummatissanullu Naalakkersuisoqarfik annikitsumik aatsitassarsiordermut akuersissutaateqartut kiisalu niuertarfiit/eqqumiitsulianik tuniniaaviit misilittagaannik isiginninniarnersimanera kommunip pitsaasutut isigaa. Niuertarfiit ujaqqanillu katersisartut uppersaammik allagartaliisarnermik aaqqissuussinermik atuutsitsisoqalernissaanik kissaateqartut kommunip maluginiarpa, kommunilli aamma allaffissornikkut pisariusumik uppersaasiisarnermik, naggataagut atorneerulluniluunniit namminersortut ingerlatsinerannik kinguarsaasumik aaqqissuussisoqarnissaanik aperineqartut ilerasuteqarnerat isumaqatigaa. Tassungalu atatillugu CITES-mut attuumasunik tunisisarnermi misilittagaareersut matumunnga atatillugu tusaatissatut tiguneqarnissaannik kommuni isumaqarpoq, taakkulu nalunaarummi ilanngunneqarsimanerat pitsaasuvoq.

Uppersaasiisarnermik aaqqissuussineq ilisimatusarnermik toqqammaveqartup Kalaallit Nunaannut naapertuuttuunnginneranik naliliineq, nittarsaassinermilli sammitinneqarnerusumik allagartaliisarnerup naapertuunnerunera kommunip isumaqatigaa.

Uppersarsaasiisarnerup Code of Conductimik, nalitusiartornerup, avatangiisit, sulinermi avatangiisit il.il. pissutsinik isiginninniartumik malitseqartinneqarnissaa kommunip pingaartippaa, kommunillu taamaattup uppersaasiinermi ilitersuutinik ilallugu tusarniutigineqarnissaa qilanaaraa.

Iluanaarutigineqartussatut kissaatigineqartoq angusinnaajumallugu, akip sapinngisamik annikinnerpaamiitinnissaa pingaaruteqarpoq, taamaammallu ineriartortitsinermi aningaasartuutit Naalakkersuisoqarfimmit matussuserneqarnissaat

nuannaajallannarpoq, siunissamilu akileraarutit il.il. aqputigalugit isertitassanut aningaasaliinertut isigineqartariaqarluni.

Nalunaarusiami oqaasertaliussat arlallit sukateriffigineqartariaqartut kommuni isumaqarpoq; assersuutigalugu *Illup iluani atugassianik ilitsersuutit* kiisalu *nittarsaassineq* oqaasertaliinerit itisiliisumik paasissutissiisuunngillat.

Uppernarsaasiinermik suliaqarnermut atatillugu nunanit allanit misilittagarisat qissimigaarneqartariaqarput, tassani aamma tunisassianit allaanerusunit misilittagarisat immaqa aamma ilanngunneqarsinnaapput.

2.1.2 Aatsitassanut Ikummatissanullu Naalakkersuisoqarfiup Kommuneqarfik Sermersuup tusarniaanermut akissutaanut oqaatigiumasai

Aatsitassanut Ikummatissanullu Naalakkersuisoqarfiup tusarniaanermi akissut iluarisimaarinnittoq tikilluaqqaa. Uppernarsaasiinermik aqqissuussinerup allaffissornikkut oqimaappallaarnissaanik inuussutissarsionermillu ingerlatsinerup kigaallaqutaanissaanik aarleqquteqarneranut atatillugu, aqqissuussinerup allaffissornikkut atuisussanut allaffissornermullu ingerlatsisussanut pisariinnerpaanissaa Aatsitassanut Ikummatissanullu Naalakkersuisoqarfiup pingaartippaa. Uppernarsaasiinermik aqqissuussinerup ilusiliinissamut atatillugu, soqutigisaqartut tamarmik tassunga akuliutsinneqassapput, taamaalilluni aqqissuussineq pineqartumik atuisunut sapinngisamik iluaqutaanerpaasusaaqqullugu.

Code of Conductip uppersaasiinermik aqqissuussinerup pingaarutilittut ilaasinnaanera Aatsitassanut Ikummatissanullu Naalakkersuisoqarfiup isumaqatigaa. Code of Conduct uppersaasiinermik aqqissuussinerup atatillugu tusarniaanermi pissusissamisoortumik ilaatinneqassaaq.

Oqaasertaliinerit ilaannik arlalinnik sukaterisariaqarnermik kommunip oqariartuutaa Aatsitassanut Ikummatissanullu Naalakkersuisoqarfiup tusaatissat tiguaa, malitsigisaanillu nalunaarusiami oqaasertaliussanik ataasiakkaannik aqqigalliilluni.

3 Ujaqqanik nioqqutissiat nunatsinninngaanersut

Oqaaseq ujarak pinnersaat pineqaraangat ujaqqat assigiinngitsut eqqarsaatigineqartarput, ukkusissaasinnaalutik aamma ilusilerlugit silisaasinnaallutik, diamantiusinnaallutillu. Nunani tamalaani guultimik pinnersaasiortut kattuffiata (CIBJO) iluani ujaqqat pinnersaasiassat, savimernit uumassuseqartunillu atortussiat immikkoortinneqarput. Ujaqqat pinnersaasiassat CIBJO-mit ima nassuinnarneqarput ”Atortussiat pinngortitameersut uumaatsuninngaanersut, saviminertaat ilanngunnagit pinnersaasiani imaluunniit eqqumiitsuliani atorneqartut pinngagit. Tassani taaguusersuisarneq ujaqqat pinnersaasiat pillugit allanneqartut assersuutigineqartullu aamma ujaqqanut erlinnartunut ujaqqanullu kusanartulianut atuupput. Atugassiat uumassuseqartuneersut CIBJO-mit ima nassuierneqarput: ”Atugassiat ummassuseqartuninngaanersut imaluunniit naasunit aallaaveqartut pinnersaasiani imaluunniit eqqumiitsuliani atorneqartut”.

Allatut oqaatigissagaanni ujaqqat assigiinngitsut savimerngillu atortussiat suulluunniit eqqaassanngikkaanni pinnerasaasiornermi imaluunniit eqqumiitsuliornermi atorneqarsinnaagunik ujaqqatut pinnerasaasiassatut taaneqarsinnaasut.

Tamanna nunatsinni ujaqqanik pinnerasaasianik tunisassiorneq eqqarsaatigalugu taamatuttaaq takussaavoq. Nioqqutiginiarlugit ujaqqanik pinnerasaasiortartut ilai ujaqqanik pinnerasaasiassaminnik katersuisarput suliaralugillu, allallu ujaqqanik iliuseqarfigeqqaarnagit katersuisarlutillu tuniniaasarlutik. Pinnerasaasiortut ujaqqanik atuisut amerlanersaat assigiiaakannersunik pinnerasaasiortarput. Ujamissaliat assigiinngitsutigut ilusilerlugit silineqarsimasut (uummatit, ulu, arferit sarpil il.il.) imaluunniit ujaqqat silisat sɔlvimik sinaakkusikkat. Immikkooruteqarluinnartunik pinnerasaasiortartut ikittuaraapput.

4 Uppernarsaatit assigiinngitsut

Ujaqqanik piaalluni ingerlatsineq nioqqutissiornerlu nunarsuaq tamakkerlugu nunanit 47-t miss. amerlassuseqartunit ingerlanneqarpoq, taamatullu nioqqutissiorneq (diamantit eqqaassanngikkaanni) ukiumut 10 – 15 mia. dollarit (US) miss. naleqassasoq ilimagineqarpoq. Naak nioqqutissiorneq taama annertutigigaluartoq atuisunut ersarisitsisunik toqqissimatitsinermillu qulakkeerinnittussanik assigiiaartunik maleruagassaqaranilu malitassiaqanngilaq. Taamatut ersarissumik pissuseqarnerup amigaataanera ujaqqanik pinnerasaasiornerup iluani tamakkiisumik malugisassaavoq, naak nunat arlallit akornanni maleruagassiortoqarlunilu inatsisiliortoqartaraluartoq aamma nammineq piumassutsikkut uppernarsaasiorneq aallunneqaleraluartoq.

Uppernarsaatinik allagartaliinermi aaqqissuussinerit tungaaviatigut marlunggorlugit avinneqarsinnaapput:

1. Uppernaasariaaseq siulleq tassaavoq ilisimatuussutsikkut uppernarsaasiineq. Taamatut uppernarsaasiornikkut ujaqqap pinnerasaasiap nalinga, ass. rubin-iuppat, nuna suminngaanneerfia ujaqqallu pinnerasaasiap immikkoorutai aalajangerneqartarput. Immikkoorutigisai tassaasinnaapput oqimaassusia, qalipaataa, silinerata pitsaassusia, akimut ersarinnera taamatullu ujarak pinnerasaasiaq piviusuunersoq, allatut pilersinneqarsimanersoq imaluunniit iliuseqarfigneqarsimanersoq.

Taamatut uppernarsaasiornikkut aaqqissuusseriaaseq tasaaneruvoq ujaqqanut pinnerasaasiassanut naleqarnerpaanut atorneqartartoq, tamannalu immikkut misissuiffinni – laboratoriani – pisisup tuniniaasullu akornanni kiffaangissuseqartutut isigineqartunit ingerlanneqartarluni. Taamatut misissuinerne ujaqqat ataasiakkaarlugit pineqartarput, taamaammallu uppernarsaasiornerni aningaasartuutit ujaqqat ataasiakkaarlugit isigigalugit allanit qaffasinnerusarlutik. Amerlanertigut ujarak pinnerasaasiassa qanoq ittuunersoq, ujaqqap oqimaassusia kiisalu misissuinerne mikisualuit apeqqutaatillugit koruuni 450,-mit koruuni 5.000,-ip tungaanut akeqarsinnaasarpoq.

2. Uppernaasariaatsip aappaa tassaavoq nioqqutissiorneq eqqarsaatiginerullugu uppernarsaasiorneq. Tamatumani ujaqqap ilisarnaataannut imaluunniit

ujarassiornermik ilisimatusarnermut attuumassuteqanngilaq, taamaallaalli peqqutaasinnaasut allat ujaqqap pinnerasaasiassap nalinganik qaffassaasinnaasut isiginiarneqartarlutik.

Assersuusiussagaanni nioqqtissiarinissaat siunertaralugu uppersaasiinermi tunngasut illersorneqarsinnaasut atorneri, imaluunniit nunami eqqussinernik mattussaasimanngitsumi atuinerit, imaluunniit ujaqqanik pinnerasaasiassanik katersuisup, ujaqqap pinnerasaasiassap suminggaanneernerata sumilu nassaarineqarsimaneranik oqaluttuassartat.

Akuersissummik allagartaliinermik aaqqissuussinermi branding akuusinnaavoq. Oqaaseq ”branding” tassaavoq nioqqtissiamik aalajangersimasumik, suliffeqarfimmik, nunamik imaluunniit assingusumik ilisarnaasaasiinermik ineriartortitsinermut tunngasoq. Nioqqtissianik nittarsaaneq qaqutigunngitsoq branding-itut paarlaanneqartarpoq, kisiannili branding nioqqtissianik nittarsaanermit annertunekarujussuavoq. Nioqqtissianik nittarsaaneq tassaaginnarpoq brand-imik pilersitsiniarnerup nalaani toqqammavissat ilaat. Assersuutigalugu toqqammavissat allat tassaapput avammut attaveqaatit (PR), tugassiutinit soqutigineqarneq, sunniiniarnerit il.il. Brand-i pineqartoq imaluunniit kinaassuseq tassaavoq assigiinngitsutigut iliuuseqarniarnerup kingorna atuisup eqqaamasamini kaaviiartitassaa.

5 Ujaqqanik pinnerasaasianik uppersaasiinerni nunani allani misilittakkat

Nuna aallaavik qitiutillugu nioqqtissianik nittarsarsaasarneq nunani tamalaani nittarsaaniarnerni takornartaanngilaq. Assersuutitut nalunaaqutaqqat saviillu Schweiz-imeersut, sukkulaatit Belgia-meersut, biilit Tyskland-imeersut aamma annoraassiassat Egypten-imeersut. Tassaappullu aamma nunap qanoq branding atorlugu nioqqtissiaminik nunaminillu atorluaasinnaaneranut assersuutaalluartut. Ujaqqanik pinnerasaasianik nioqqtissiornermi nittartaasarnernilu nunap sorliup suminggaannerfiat nittarsaanermit atatinnissaa ujaqqat pinneraatit qalipaaticissut nioqqtiginerini ilisimaneqartut atorluarneqartarsimapput.

5.1 Nunat avannarliit

Nunani avannarlerni allani pisortanut attaveqarnikkut paasineqarpoq nunani taakkunani pisortanit ingerlanneqartunik uppersaasiinermi allagartaliisarnerit assingusinnaasut nassaassaannngitsut. Imaassinnaavorli namminersortut akornanni imaluunniit suliffeqarfiit ilaanni akuersissutinik allagartaliisoqartartoq, pisortalli tungaanit tamanna ilisimaneqanngilaq. Matumani Island-imit Finland-imillu akissutisisimannngilagut.

5.2 Canada

Diamantit Canada-p iluani pissarsiarineqarsimanerat, aggorneqarsimanerat silineqarnerilu Canada-mi nunap immikkoortuinit marlunnit qulakkeerneqarpoq. Nunap immikkoortua siulliulluni taamatut nammineq piunassuseq naapertorlugu iliuuseqartoq tassaavoq Northwest

Terrories, tassanilu Naalakkersuisunit akuerisanik akuersissutinik allagartaliisarneq ukioq 2000-imi eqqunneqarpoq, kingornalu Ontario-mi ukioq 2010-mi atuutilerluni.

Suminngaanneernerinik uppersaait naalakkersuisunit qulakkiikkat (certificate of origin) takornartaalluinnartuupput, nunammi ikittuinnaat taamatut akuersissutinik allagartaliinerni aqqissuussinernik eqqussisimapput, tamatumani pineqarlutik diamantit nunami tassanerpiaq piiarneqarsimasut, agorneqarsimasut silineqarsimasullu naalakkersuisut tungaannit uppersarterneqartarneri. Nunap immikkoortuini taakkunani diamantit ataasiakkaarlugit suminngaanneernerisa qulakkeerneqanissaa ajornarsimanngilaq. Nunani allani suminngaanneernerinik uppersaaitissisiinnaasoqarpoq, tamatumani tamanna ingerlatsiveqarfinit namminertortunit imaluunni nioqutissianik siaruatiterisunit pisarluni, naalakkersuisuniunngitsoq.

Akuersissutinik allagartaliinerni aqqissuussinerit marluk pineqartut makkuninnga ersarissumik uppersaateqartarput:

Northwest Territories-imi Naalakkersuisut: *“GOVERNMENT CERTIFIED CANADIAN DIAMOND” 100%-imik Canadameersuuvoq – tassanilu Canada-mi Northwest Territories-imi piiarneqarluni, agorneqarluni silineqarlunilu*.¹

Provins-imi Ontario-mi Naalakkersuisut: *”Diamant-ip massuma Ontario-mi, Canada-mi piiarneqarsimanera, agorneqarsimanera silineqarsimaneralu matumuuna Ontario-mi Naalakkersuisunit uppersarneqarpoq.*”²

Diamantit Ontario-mi taamatut uppersaaitillit tamarmik laser-i atorlugu immikkoorluinnartumik normulerneqartarput.

5.2.1 Uppersaasiornerni ingerlatsinerit

Uppersaatinik allagartaliisarnerit atorlugit aqqissuussinikkut diamantit paaaffimmit suliareqqinnerini pisiarinqarnerisa tungaanut nakkutigineqartarput. Aqqissuussinerit nunap immikkoortuini ministeriaqarfinit susasaqartunit ingerlanneqarput. Suliffeqarfiit diamantinik agguisarfiit akuersissusiisarnermik aqqissuussinernut peqataasut suliarinninnerminni tamatigut suliap ingerlarnga malillugu ujaqqat ataasiakkaarlugit nalunaarsortuartaqartarpaat. Aqqissuussinerit malillugit ilaatigut diamantit pineqartut nakkutilliisunit malinnaavigineqartarput, taamatullu aamma ingerlatsiveqarfimmi allattukkat tamarmik nakkutigineqarlutik. Kimberley Processen-imi akuersissusiisarnermut aqqissukkat, KPCS, saniatigut paasissutissiisartutut tamatumani atorneqarput.

Aqqissuussinerit taaku annikitsumik ingerlatsinernik qitiutitsinngillat. Diamantilli ataasiakkat annikitsumik ingerlatsisunit nassarineqarsimasut suminngaanneernerinik uppersaasiorneq Ontario-mi neqeroorutaasarpoq.

¹ S. 5. “Diamant-it ujaqqallu illernartut allat uppersaartarneri ‘brand’-ertarnerilu pillugit paasissutissat”, Ron Gashinski, 2016

² S. 5. “Diamant-it ujaqqallu illernartut allat uppersaartarneri ‘brand’-ertarnerilu pillugit paasissutissat”, Ron Gashinski, 2016

5.2.2 Sunniutigisaat

Nammineq piumassutsimik, taamaattorli uppernarsaatnik allagartaliinermik sakkortuumik atuinikkut ingerlatseqatigiiffiit diamantinik Canada-meersunik tuniniaasunit tuniniakkaminni tuninerini akiinik qaffatsitsisinnaasimapput. Taamatuttaaq ileqqorissaarnissamut avatangiisinillu mianerininnissamik pissusilersornissamut najoqqutassat ingerlatsiveqarfinit ilarpassunit namminneq piumassutsiminnik tungaveqartumik malinneqarput. Ingerlatseqatigiiffiit taakku taamaalillutik ujaqqat ataasiakkaarlugit suminngaanneereri uppernarsarsinnaasarpaat, oqaatigisinnaallugulu diamanti pineqartoq nunamit aporaaffimminngaanniingitsaq, taamatullu Canada-p iluani sumi sumiiffinni aalajangersimasuni agorneqarlunilu silineqarsimanersoq.

Allallu tamassuma qaavatigut namminneq piumassutsimikkut ileqqorissaarnermut najoqqutassiat atorlugit ingerlatsiveqarfitsik ileqqorissaarnikkut avatangiisillu mianerissaanni akisussaaffilimmik ingerlatsinertik takutissinnaasarpaat. Tamakkulu tuniniaanermi akit qaffatsinnerinut pequtaapput. Ontario-mi ingerlatseqatigiiffik ataaseq niuertarfiillu nioqqutissiaannik tuniniagaqartut nioqqutissanik tunisinerminni isertitatik 15% miss. qaffatsissinnaasimavaat³. Ataani Canada-mi maleruagassat najoqqutassiallu assigiinngitsut atorneqartut sukumiinerusumik nassuiarneqarput.

5.2.3 Maleruagassat pissusilersornernilu najoqqutassiat

Nunarsuaq kaajallallugu ujaqqanik pinnersaasianik qalipaatilinnik nioqqutissiorfiusuni aatsitassarsiortut, pisiniarfiutillit ujaqqanillu pinnersaasianik akuersarneqarsimasut amerlanerit namminneq piumassutsiminnik arlaatigut pissusilersornernut najoqqutassiaminnik, tamarmillu ataatsimoortumik maleruagassanik malitsinissamut pisussaaffeqarput. Maleruagassat suliffeqarfiit naalakkersuisullu akornanni suleqatigiinnikkut pilersinneqarujuttarput, nunamilu pineqartumi inatsisinik atuuttunik malinnaasinnaasinnaallutik.

Canada-mi maleruagassat, najoqqutassiat aamma naqitat pitsaanerpaamik iliuuseqarnermut tunngasut ilaatigut annikitsumik ingerlassaqartunut akuersissummik piginnittunut sammisut eqqunneqarsimapput. Taakkununga peqataanissaq pinngitsaalissutaanngikkaluartoq amerlanerit taamatut aaqqissuussinerni peqataanermikkut iluaqutissarsisarput, peqataanermikkullu nunanut allanut nioqqutissiaminnik tunisinissaminnut periarfissaqarluarnerulersarlutik. Taamaammat maleruagassat nioqqutissanik nittarsaasarnerni atorneqarluartarput. Maleruagassat Canada-mi atorneqartut ilaat assersuutinik tigusilluni makkuupput:

- The Canadian Guidelines for Gemstones
- Canadian Diamond Code of Conduct
- The Canadian Jewellers Association –standards of Conduct
- The Diamond Bourse of Canada

³ S. 4. “Diamant-it ujaqqallu illernartut allat uppernarsartarneri ‘brand’-ertarnerilu pillugit paasissutissat”, Ron Gashinski, 2016

Ujaqqat assigisaallu Canada-meersut nioqqutissiarinerini nittartaannerinilu Maleruagassat tamakku atornerisigut tuniniaavissat nutaat iserfigineqarsinnaalerput, taamatullu noqqaaneq annertusarneqarluni. Assersuutigineqarsinnaavoq pisuussut Korite-mik atilik Canada-meersoq, taannalu annertunerpaamik Japan-imut tunisaavoq. Tamanna nioqqutissianik nittartaanikkut anguneqarsimavoq, tassanilu ingerlatseqatigiiffiit namminneerlutik imaluunniit naalakkersuisut suleqatigalugit anguniarsinnaavaat. Jade aamma ujaraavoq Canada-meersuusoq nioqqutissatullu nittarterinikkut nunarsuaq tamakkerlugu piumaneqarluartoq. Maannakkorpiarli jade pillugu ataatsimoorussamik maleruagassiortoqanngilaq, taamaattorli Canada-mi ujaqqat pisuussutit allat ataatsimoortumik malerugassiorsimanerisa iluatsilluarsimanagera pissutigalugu jade pillugu ataatsimoortumik pissusilersornikkut najoqqutaqalernissaq eqqarsaataalersimavoq, tuluttut taallugu ”Canadian Jade Code of Conduct”.

Nunanut allanut tuniniaanermi ataatsimoortumik maleruagaqarnissaq pingaaruteqarpoq

5.3 Australia

Australia-mi ujaqqanik pinnerasaasiassanik uppernasaammik allagartaliisarneq tuniniaasut, nioqqutissiorlut, tassanilu ilaallutik aatsitassarsiorlut, isumagisassaraat. Tuniniaasut amerlanerit namminneerlutik akuersissusiortarput. Amerlanertigullu akuersissutit tuniniaasut allat imaluunniit nioqqutissiorlut suleqatigalugit isumagineqartarlutik. Allatut oqaatigalugu nuna tamakkerlugu akuersissutinik allagartaliinissat aallunneqanngillat.

Tuniniaasorpasutit suminngaanerini uppernarsaammik taaneqartartoq (”Certificate of Authenticity”) atortarpaat. Taanna tassaavoq naqitaq nioqqutissap Australia-meersuuneranik uppernarsaat. Tuniniaasut allat ujaqqat ileqqorissaarneq atorlugu pineqarsimanissaat pingaartinneruaat. Ima paasineqassaaq ujaqqat nioqqutissiorlut tuniniaasumulluunniit aalajangersimasumut atatinneqartartut, tassa nunamut Australia-mut nunamut atatinneqartartik. Diamant-it eqqarsaatigalugit ataatsimut isigigaanni ujaqqat taakku ataatsimoortumik branding atornagu taarsiullugu meqqit aalajangersimasut nioqqutissiorlutit kaaviartinneqartunut atorneqartarpoq.

Taakku saniatigut misissuiffiit (laboratoriat) namminersortut arlaqartut Australia-mi ujaqqanik pinnerasaasiassanik uppernarsaallutik allagartaliisartuupput. Misissuiffiit taakku tuniniaasunit nioqqutissiorlutit aamma atorneqartarput.

5.4 Sri Lanka

Ukioq 2003-mi safir-it tuniniarnerini isertitat amerlisarniarlugit periusissamik nutaamik Sri Lanka-mi saqqummiussisoqarpoq. ”Ceylon Sapphire Brand Strategy” atorlugu Ceylon-ip (siornatigut Sri Lanka-p taaguutaa) paasineqarnissaanut, tassaasutut sumiiffik qangarnisarsuarmik inuiaqatigiit ingerlanerannik misiginissaq, pinnissuseq, ileqqutoqqat, ileqqulersornermut tunngasut aamma Kangiani eqqarsariaaseq paasineqaaqqullugu. Tassungalu atatillugu periusissami pingaartinneqarpoq ujaqqat pitsaassuseqarluinnartut tuniniarneqartarnissaat. Periusissiornermi naliliineq naapertorlugu safir-it Sri Lanka-meersut

nalingi 25-75%-inik qaffatsinneqarsinnaanerat nalilerneqarpoq. Kingornali safir-it pineqartut pillugit tuninerini kisitsisinik avammut saqqummiussisoqarsimangilaq.

5.5 Nunarsuaq tamakkerlugu: Kimberley Processen

Kimberley Processen tassaavoq naalagaaffiit, diamant-inik nioqutissiorlut aammalu kattuffiit naalakkersuinerlut attuumassuteqanngitsut nunarsuaq tamakkerlugu suleqatigiiffiat. Kimberley Processen ima siunertaqarpoq diamant-it nunanit aporaaffiusunit sorsuuffiusunillu pisut nioqutigineqannginnissaat, taamaaliornikkut sakkutuut allallu sorsunnerminni diamant-inik silineqarsimangitsunik aningaasalersornissaat pinaveersartinniarneqarluni. Tamassuma anguniarnerani Kimberley Processen-imi peqataasut diamant-it silineqarsimangitsut pillugit iluminni assigiinngitsutigut nakkutilliinissaat piумаqarnikkut anguniarneqarpoq. Tassunga ilanngullugu diamant-it silineqanngitsut nalunaarsorneqarnissaat, taamatullu pii-affinninngaanniit ingerlaneriniq suliareqqinneqarnisaasa tungaanut nunap iluani malinnaanissaq.

Kimberley Processen-imut aallarniinissamut alloriarneq siulleq ukioq 2002-mi illoqarfimmi Kimberley-mi, Sydafrika-miittumi, pivoq. Nuna tamalaat akornanni diamant-it silineqarsimangitsut pillugit paasiuminartumik piviusunngortikkuminartumillu uppersaasiorsiorlutit allagartaliinissalernissamut nunarsuaq tamakkerlugu atuuttussamik siunnersuorsiorput. Aaqqissuussineq pingaarnerusumik nunani ataasiakkaani uppersaasiorsiornermik aaqqissuussinerit nunallu tamalaat akornanni minnerpaamik najoqqutassiat pillugit isumaqatigiissutit toqqammaviginiarneqarsimapput. Siunnersuutigineqartoq 2002-mi oqallisigineqaqqippoo, tassanilu naalakkersuisut, suliffissuaatillit kattuffiillu sinniisaat Schweiz-imi, illoqarfimmi Interlaken-imi naapipput, tassanilu KPCS-imik taagorneqartup oqaasertalersornissaa isumaqatigiissutigineqarluni.

Kimberley Processen-ip ataaniipportaaq 'Kimberley Processens Certificeringsordning' - Kimberley Processen-ip Uppersaasiorsiornerlut Aaqqissuussinera (KPCS), tassanilu peqataasut KPCS-imit uppersaasat atorlugu taamaallaat KPCS-imi peqataasunut tuniniaasinnaanerat imaluunniit taakkuninnga pisisinnaanerat pituttuisuulluni. Tamassuma saniatigut KPCS-imi peqataasut pisusaaffiit suut naammassinissaannut minnerpaamik piumasaaqatit KPCS-mi isumaqatigiissutigineqarput.

KPCS-ip saniatigut ujaqqat diamant-itaqarsinnaasut pillugit assigiinngitsutigut isumaqatigiissutaasut allaqqapput, taamatullu naatsorsueqqaarnissanut allatullu uppersaasiorsiornissanut piumasaaqatit ilaallutik. Taamatut isumaqatigiissusiorsiornerit Kimberley Processen-imi suleqatigiissitalianit allaaveqarajupput, tamarmillu ataatsimeersuarnerni akuerineqartartussaallutik.

Kimberley Processen-imi ullumikkut 54-inik peqataasoqarpoq, ilaatigullu tassaalluni EU, taamaalillunilu katillugit nunat 81-it peqataallutik. Kimberley Processen-inimi peqataasut diamant-inik silineqarsimangitsunik nunarsuaq tamakkerlugu nioqutissiornerup 99,8%-ia tigummivaat.

Diamant-inik pii-anissaq piviusortinneqartinnagu nunap nioqutissiorfissap KPCP-mi peqataalernissaa pisariaqarpoq, taamaaliornikkullu diamant-it silineqarsimangitsunik Kimberley Processen-imi ilaasortanut allanut aatsaat tuniniaasinnaalersinnaallutik.

5.5.1 Kimberley Processen-ip nunatsinni atuutsilernissaa

1990-ikkunni Canada-mi diamant-inik annertuumik nassaartoqarneratigut nunatsinni diamant-eqarneranik misissueqqaarnissaq soqutigineqaleriartulerpoq. Soqutiginninnerli tamanna annikilliariorarluni ukiuni 2006 - 2009 misissueqqarnerit annertuseqqippit, tassanilu diamant-it silineqanngitsut arlaqartut nunatsinni nassaarineqartut maannakkut København-imi aningaaseriviup toqqorsiviani inissisimapput.

Diamant-inik nassaarnerup kingunerisaanik nunatta KPCS-imi peqataalersinnaaneramik periarfissat ukioq 2008-mi misissorneqalerput. Tamassumalu kingorna Danmark-ip nunattalu qinnuteqaat EU-mi Kommission-imut tunniuppaat, tassanilu akuerineqarluni nunarput EU aqqutigalugu KPCS-imi peqataasalernissaa ammaanarpoq. 2008-p kingorna nunarput EU-mi ataatsimiititaliap ataatsimiinnerini aamma Kimberley Processen-ip ataatsimeersuarnerini danskit EU-llu aallartitaannut akuullutik peqataasalernissanut qaaqusaasalerput.

2014-imi nunatta EU aqqutigalugu nunatut immikkut Kimberley Processen-imi peqataalersinnaanissaa ammaanarpoq, tassuunatigullu nunatsinni pissutsit atuuttut aallaavigalugit nammineerluta isumaqatigiissusiorsinnaalerpugut. Tamanna Kimberley Processen-ip Guangzhou-mi ataatsimeersuarneranut nalunaarutigineqarpoq.

2016-imi upernaakkut nunatta Kimberley Processen-imi Uppernarsaasiornermut Aqqissuussinera (KPCS) pillugu nalunaarussiaq pillugu tusarniaanerit aallartippit.

Kimberley Processen-imi KPCS-imilu EU peqatigalugu suleqataanissaq Naalakkersuisunit toqqarneqarpoq. Taamatut suleqatigiinneq massuma nalunaarutip saqqummiunneratigut naammassineqarpoq, tamassumalu kingorna nunatsinnit pisiortorsinnaaneq avammulu tuniniaasinnaaneq periarfissinneqarlutik.

Ujaqqat pinnerasaasiassat pillugit uppernarsaasiornernik aqqissuussinerit tungaasigut nunani allani iluaqutissanik misilittagaqarluartoqarpoq.

6 Nunatsinni misilittakkat

Nunatsinni nioqqutissianik avammut tuniniaanerup annertussusaa assigiinngiaassusialu killeqarpoq, taamaattorli nioqqutissiat avammut tuniniakkat ilisarnaataat tassaavoq nioqqutissanik nittarsaanerni imaluunniit allaat nioqqutissat taagortarnerini nunatsinninngaaneereri qitiutinneqartarluni. Nioqqutissiat ilaat qiviaraanni tamannarpiaq immikkut naleqartitsisartutut isigineqarpoq. Tassani Royal Greenland-imi aalisakkat nioqqutissiat aamma Great Greenland-imi ammit nioqqutissiarineqartut eqqaaneqarsinnaapput. Taamatuttaq sersuarmut imeq nioqqutissatut akimasutut nunani allani tuniniarneqartarpoq, tassanilu erngup nunatsinneerera aammalu nunarsuaq mingunnerpaanera pingaartillugu ersersinniarnaqartarluni.

Nunarsuaq tamakkerlugu aalisakkat, ammit imerlu suminngaaneereri pingaartinnerunagu sumiluunniit pisiassaasarput, taamaattorli ingerlatseqatigiiffiit nunatsinni nioqutissiornermik ingerlassaqartut nioqutissiatik Issittumeersueneri aamma nunatsinneersueneri immikkut oqaatigissallugu pingaartittarpaat, qularnanngilarlu nunatsinnut Issittumullu tunngasut akueriuminartutut atuisut isigineqartarput.

Nioqutissanik nunatsinneersuunik annertunerusumik tunisaqarnermik kinguneqarsinnaanera aamma/imaluunniit nioqutissat akitsorneqarlutik tunineqarsinnaanerat isumaqatigiissutaasimavoq. Tassa pineqartut tassaapput nioqutissiat nunatsinni imaluunniit nunatta avataani tuniniarneqartut. Taamatut isumaqatigiinneq aamma Sulisitsunit ilumorneqarnerarpoq, tassanimi nunani allani nioqutissianik nunatsinneersuni 'branding' pimoorussamik atoraanni annertunerusumik tunisisoqarsinnaanera takuneqartarsimammat.

Nunap aqqa atorlugu tunniaasernerup siunissaq ungasinnerusooq eqqarsaatigalugu qanoq sunnuteqassanersoq oqaatigiuminaappoq. Nunamut aalajangersimasumut tunngatillugu eqqarsaatit suut saqqummerarternerinut sorpassuit pequtaasinnaasarput. Nunarpulli nunani allani ukiorpassuarni ajunngitsunik naleqartutut isigineqartarsimavoq. Nunani allani taama kusanartumik takorluuinerup imaaliaallaannaq allanngornissaa qanittukkut ilimagisassaagunngilaq. Taamaammallu nunatsinni nioqutissiortut siunissamittaaq nioqutissiaminnik nittarsaanerminni nunatsinneerinerinik pingaartitsinerimikkut akiisigut nukittorsaqqissinnaassasut naatsorsuutigisariaqarpoq.

6.1 Nunatsinni annikitsumik aatsitassarsiorlutik ingerlassaqartut akuersissummik piginnittuusut misilittagaat

Uppernarsaammik allagartaliisalernissaq pilissappat misilittakkat suut aamma kissaatigisat suut ujaqqanik pinnerasaasiassanik aamma ujaqqanik nioqutissiassanik eqqarsaatersorerit pillugit annikitsumik ingerlassartut akuersissummik piginnittunut 2016-imi paasiniaanermi saqqummiussorneqarput.

Kalaallit annikitsumik ingerlassaqartut akuersissummik piginnittut 25-it akornanni apersorneqartut 14-iupput. Apersorneqartut sinnerissami siammasissumik inissisimapput, sumiiffiminneri sunillu aallussaqtarneri isigigaanni. Nuuk, Qaqortoq, Narsaq aamma Sisimiut peqataatitaqarput. Peqataasut tassaapput inuussutissarsiutigalu eqqumiitsuliortut qiperuisartullu, pinnerasaasiortartut ukkusissamillu nioqutissiorlutik qiperuisartut, sunngiffiminni ujaqqanik katersuisartut tuniniaasartullu, inuit inuussutissarsiutigalugu aatsitassarsiuliorusuttut, inuit internet atorlugu tuniniaasartut kiisalu inuit ujaraqarfinnut siunnersorteqarlutik takornariarusuttunut neqerooruteqartartut.

Apersorneqartut tamarmik ujaqqanik pinnerasaasianik uppernarsaammik arlaatigut allagartaliisalernissaq isumaqatigaat. Aperineqartulli marluk ilisimatuussutsikkut uppernarsaasiisarnissaq toqqarpaat, taamatullu uppernarsaasiorerit allat pinnagit, apersorneqartullu allat tunisassiornermut atatillugu nittarsaanermi uppernarsaatinik allagartaliisarnissamut peqataarusullutik. Peqataarusuttut akornanni isumaqartoqarpoq – taamatut aaqqissuussineq nioqutissiaminnik naleqartitsisinnaasoq, taamatullu nioqutissiaminnik tunisaqarnermikkut iluaqutaasinnaasoq.

Apersorneqartut tamarmik ujaqqanik pinnerasaasianik uppersaammik arlaatigut allagartaliisalernissaq isumaqatigaat.

Nioqutissianilli nittarsaanernut atatillugu uppersaatinik allagartaliisalernissamut isumaqataangitsut aappaa isumaqarpoq nioqutissiap oqaluttuassartaa pingaaruteqartoq, taassumalu maannakkut nammineq nioqutissiani oqaluttuassartitaqareerpai, taamatullu oqaluttuassartanik atuneq nioqutissiap suminggaanneerpera pillugu tuniniaasarmini atortarlugu.

Apersorneqartumit allamit pingaartinneqarluni oqaatigineqarpoq nioqutissianik nittartaanermi uppersaatipt tutsuiginarnera akuersissutip nunani tamalaani kattuffinnit ujaqqanik pinnerasaasianik suliaqartunit pisortagoortumik akuerineqarsinnaappat tamanna qaffatsinneqarsinnaasoq.

Apersorneqartut arlaqartut isumaqarnerarput ujaqqap oqaluttuassartaa pingaaruteqartuusoq. Oqaluttuassartaqarlunera saqqummiutissallugu pingaaruteqarpoq, taamaammallu ujaqqap nunatsinnit aallaaveqarnera tusassallugu inuppassuarnut nuannersuuvoq. Ilaat isumaqarnerarput aallat ujaqqat akikinnerpaat uppersaasiornikkut nunatsinninngaanneererat takutinneqarsinnaappat akimikkut qaffassinnaasut. Allat isumaqarnerarput uppersaammik allagartaliisalernikkut akit qaffatsinneqasinnaanerat ujaqqanut akisunerusunut, aamma atuisumit pisiarinqartigatik eqqarsartitsinerusut iluaqutigissagaat. Apersorneqartuni marluk ujaqqanik ikittuinnarnik tunisaqarsimasut imaluunniit tunisaqarsimanngitsut isumaqarnerarput nunatsinni nioqutissianik uppersaammik allagartaliinikkut ujaqqanik pigisaminnik soqutiginninneq annertusarneqarsinnaasoq, taamatullu tuniniarneri ajornannginnerulersinnaalluni.

Akuersissummik piginnittoq ujararqarfinnut takornariartitsisartoq oqarpoq uppersaati ujaqqap nunatsinneersuuneranik takutitsisoq tassarpiaasoq piserusuttut nunanit allaneersut ujtortagaat, taamatullu taamatut takornariarnerminni ujaqqamik pisinnerminni ujarak nunatsinneersut uppersaaserneqarsinnaappat aningaasanik atuerusunnerusartut. Apersorneqartut arlaat isumaqarnerarpoq ujaqqat immikkoorluinnartunik ilisarnaaserniaraanni nunatsinni sumerpiaq nassaarinqarsimansut allassimasariaqartoq.

Apersorneqartut akornanni ataaseq isumaqarnerarpoq ujaqqat nunatsinneersut, soorlu nuummit, grønländit aamma tugtupit nunani allani tuniniaruminartuusut. Tassunga pissutaanerarpaa ujaqqat taakku qaqutigoortuunerat, nunatsinneersuuneralli pingaartinneqannginnerulluni. Taannali aamma isumaqarnerarpoq pinneraatinik kuultimik sanaanik akigissaarnerusunik tunisaqarsinnaalluni, tassanilu kuultip nunatsinneersuunera pissutaarpiaasoq. Pinneraatit taamaattut naliginnaanerusumik inunnut nunatsinnut attuumassuteqarnerusut, najugaqavissunut imaluunniit takornarianut, tunineqartarnerarpari.

Annikitsumik aatsitassarsiorluni ingerlassaqartut akuersissummik piginnittut uppersaatinik allagartaliisinnaanermik eqqussisinnaaneq pillugu siornatigut oqaaseqartinneqartarsimapput. 2015-imi junip qaammataani ”Kalaallit Nunaanni ujaqqanut pinnerasaasiassanut inuussutissarsiteqarnermik inertiarortitsinissamut inuiaqatigiinni periarfissat pillugit nassuiaat” tusarniaavigineqarmat annikitsumik ingerlassaqartut akuersissummik piginnittut arlaqarlutik ataatsimut tikkuarpari ujaqqat pinnerasaasiat nunatsinneersut tuniniarnerini

nittarsaanerni uppersaatinik allagartaliisarnermik aaqqissuussineq aallartittariaqartoq, imminnut ujaqqanik nioqqutissiukkat nunatsinneersunik atuinikkut nunatsinni taamatullu nunanilu allani tuniniartakkaminni naleqarnerulersitsisinnaammata akiilu qaffallutik⁴.

Taamatutaaq 2015-imi novembarip qaammataani annikitsumikaatsitassarsiorluni ingerlassaqartut akuersissumik piginnittut soqutiginnittullu allat peqatigalugit isumasioqatigiissitsinermi aaqqissuussisinnaaneq oqaluuserineqarpoq. Tamatumani amerlanerusut nioqqutissiornermi uppersaammik allagartaliisalernissaq soqutiginerarpaat, taamatullu ilaasa ujaqqanik pinneraasianik ilisimatuussutsikkut akuersissusiisalernissaq soqutiginerarlugu.

6.2 Nunatsinni pisiniarfiutillit misilittagaat

Matumani nassuiaasiornermut atatillugu pinneraasianik sanalukkanillu Nuummi, Ilulissani Nanortalimmilu pisiniarfiit tallimat Aatsitassanut Ikummatissanullu Naalakkersuisoqarfimmit paasiniaavigineqarsimapput (Nuummi pingasut, Ilulissani ataaseq Nanortalimmilu ataaseq), taakkunanilu ujaqqat pinneraasiat nunatsinneersut imaluunniit ujaqqanik qiperukkat tamarmilluunniit tuniniareqartuupput. Pisiniarfiit allat pingasut (Ilulissani marluk Qaqortumilu ataaseq) attaveqarfiginiarnerat iluatsinngitsoorpoq.

Akissuteqartunut tamanut nassuiaatigineqarpoq uppersaammik allagartaliisalernissami siunertaasoq tassaasoq pisiniartunut uppersarniarlugu ujaqqat pinneraat pineqartoq nunatsinni nassaajummat suliareqqinneqarlunilu, tamannalu ileqqorissaarnikkut avatangiisinillu mianerinninnikkut najoqqutassat qaffasinnerpaat atorlugit pisimasoq, ilaasinnaasorlu ujaqqap sorpiaanerani nalinganillu immikkut ilisimasalinnit oqaasertalerneqarsimasinnaasoq. Pisiniarfiutillit aamma oqaluttuunneqarput uppersaat pineqartoq ataaseq piniaraanni 3 kr.-it 15 kr.-illu akornanni akeqarsinnaassasoq. Pisiniarfiutilinnut aamma uppersaammik allagartap qanoq isikkoqalersinnaanera misiliutikkut takutinneqarpoq.

Piniarfiutillit tamarmik tassaapput ujaqqanik qiperukkanik imaluunniit ujaqqanik pinneraasianik, imaluunniit tamanik, tuniniaasusut. Pisiniarfinni qaammammut tunineqartartut tassaasinnaapput ukkusissamik qiperukkat ataasiakkaat imaluunniit ilai ilisivimminni meterit arlaqartut atorlugit ujaqqanik pinneraasianik ujaqqanillu qiperukkanik pingaarnertut tuniniarneqartut.

Pisiniarfinni arlalinni allatut uppersaatinik allagartaliisarnerni aaqqissuussat misilittagaqarfigineqarsimasut oqaatigineqarpoq, nutaamillu allagartaleriaaseqalernerup allaffissornikkut imaannaanngitsumik nammatassaasinnaanera ernummatigineqarluni. Immikkut taaneqartoq tassaavoq CITES malillugu uppersaateqarnermut aaqqissuussineq (uumasut navianartorsiortinneqartut), tamanna pisiniarfiutilinnut marlunnut allaffissornikkut ima nanertuitigisimavoq nioqqutigineqarsinnaasut tamakku unitsinneqartariaqarsimallutik⁵. Akissuteqartup ataatsip ernumagisani saqqummiuppaa, tassaasoq taassuma pilersuisui (annikitsumik aatsitassarsiorlutik ingerlassaqartut akuersissummik piginnittut)

⁴ ”Høringssvar afgivet af småskalaoperatørerne "Ice Cold Gems" i forbindelse med "Redegørelse om samfundsmæssig perspektiver for udvikling af et grønlandsk smykkestenhverv". 10.06.2015. Naalakkersuisut.gl.

⁵ Uunga ataaseq ilanngunneqanngilaq, imak isumaqartoq, CITES.-imit allagartaleriaatsit oqitsunnguamik ator-sinnaasumillu allaffissornikkut allagartaleriaaseqarnermik nassataqarmat

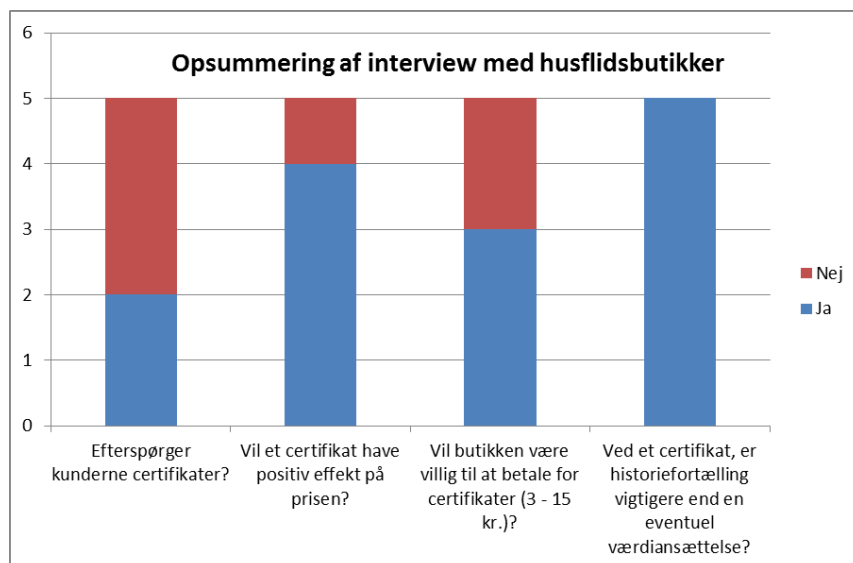
uppernarsaatiniq allagartaliinermi aaqissuussinermi pappialalersorlutik suliassartaat naammassisinnaassaneraat. Akissuteqartut marluk maannamut ujaqqanut pinneraasianut ujaqqanullu qiperukkanut uppernarsaatiniq namminneq sanaaminnik atuinerarput. Uppernarsaatini taakkunani ujaqqap suminggaanneerana, taamatullu kimit nassaarineqarsimanera silineqarsimanelu allattoqqapput. Uppernarsaatit allagartat taakkunani ujaqqap pisiap oqaluttuarsarta tamakkiisumik ilaatinneqarpoq.

Akissuteqartuni tallimaasuni sisamat isumaqarnerarput uppernarsaammik allagartaliisalerneq tuniniaanermi akigitanut, tunisat amerlaneranut aamma 'branding'-ip naleqarneranut ajunngitsumik sunniteqarumaartoq. Allaat akissuteqartut akornanni uppernarsaataasinnaasunik noqqaasunik naamaattuuisimangitsut naammattuisoqarsimanngilaq, ujaqqalli uppernarsaatitaqartut akisunerusumik tunineqarsinnaalissasut nalilerneqarpoq. Akissuteqartoq ataaseq isumaqarnerarpoq uppernarsaammik allagartaliineq tunisinermi akinut sunniteqarnavianngitsoq, taamatullu akii qaffakusuppallaarnagit, maannakkummi qaffasereermata aammalu akikilliliinissat qaqutigunngitsumik ujartorneqartarnerarlugit.

Akissuteqartuni tallimani pingasut oqaluttuarput pisiniartut akornanni taama ittumik uppernarsaammik allagartat noqqaassutigineqartarsimanngitsut. Ataatsimit oqaatigineqarpoq pisiniartut nioqqutigisat pillugit ilisimasaqarluartuusut, taamaammallu uppernarsaatiniq pisariaqartitsinngitsut. Akissuteqartut sinnerinit marluusunit (pisiniarfik Nuummi nioqquteqarnerpaajusoq aamma Ilulissani pisiniarfiutilik ataaseq) uppernarsaatiniq noqqaasoqartuaannartartoq misigisarsimanerarpaat. Taakkuuppullu pisiniarfiit marluk maannakkut uppernarsaatiniq namminneq sanaaminnik atusut. Taakkua arlaat taamatut noqqaasoqartarnera aallaavigalugu nammineerluni uppernarsaatiniq allagartaliisalersimavoq (Ilulissat). Taassuminnga aamma oqaatigineqarpoq allagartaliineq nioqqutit piviusunngortitsisartut eqqumiitsuliallu ilumoortuunerinik naqissusiisarlutik.

Akissuteqartuni tallimani marluk uppernarsaatiniq allagartaliinissamut aningaasartuuteqarniingilaq, ataaserlu tamanna pillugu isummerusunnani. Akissuteqartut marluk uppernarsaatit ataasiakkarlugit akilerusussinnaaneraarpaat, ataatsilli 15 kr. qaffasippaallaarujussuurtutut isiginerarpa. Akissuteqartup kingulliup taamatut aningaasartuuteqassaguni ujaqqamik tunisinermi akianut ilassutigiinnarniarnerarpa.

Uppernarsaammik allagartaliortoqassappat qanorpiq imaqassanersoq pineqarmat akissuteqartut suut pingaartinnerussarlugit isumaqatigiipput. Sanalukkanik nioqquteqartunut pingaarnerpaq tassaavoq ujaqqap sumi nassaarineqarsimanersoq aammalu kimit angerlaanneqarsimanersoq silineqarsimanersorlu pisiniartussanut uppernarsarsinnaanissaat. Paasissutissat taamaattut nalinganik aalajangersaanerminngarnit pingaarnerujussuutinneqarput. Ujaqqap sumi nassaarineqarsimanera kimillu silineqarsimanera pillugit paasissutissat qanorluunniit pisiniartumut oqaatigineqartareerput. Uppernarsaat atorlugu pisiniarfiutillit paasissutissanik uppernarsaasinnaanissaat periarfissinneqassaq, taamatullu oqaluttuarsarta tamakkiisoq, nioqqutigineqartoq piinnarnagu tunineqarsinnaassalluni.

7 Nunatsinni akuersissusiornerup aaqqissugaanerata nalilersornera

Ilisimatuussutsikkut uppersarsaatiniq allagartaliisalernissamut aaqqissuussineq pilersissallugu Naalakkersuisunit pissusissamisoortutut isigineqanngilaq, tamatumunngalu pissutaavoq ujaqqat pinnerasaasiat nunatsinneersut amerlanersaat maannakkut tuniniarneqartartut ima naleqartiginngimmata taamatut uppersarsaasiinissamut aningaasartuutissat matuneqarsinnaallutik.

Ilisimatusarnikkulli uppersarsaasiorneq ujaqqat pinnerasaasiassat nunatsinneersut aalajangersimasut eqqarsaatigalugit pissusissamisoorsinnaavoq, assersuutigalugu rubin-it anginerusut safir-illu qaqaartumik aappaluttumik qalipaattillit pinerineni. Inuilli ataasiakkaat ujaqqanik nunatsinneersunik tuniniaasartut nammineerlutik uppersarsaasiortunut saaffiginninnissaminut tamatigut periarfissaqartuassapput.

Ukiuni 2011 - 2013 ilisimartusarnissamut atatillugu Aappaluttumit korund-imik (rubin-inut safir-inullu akuusartoq) atortussamik katersuisoqarpoq. Ilisimatusarneq Aatsitassanut Ikummatissanullu Naalakkersuisoqarfiup aamma Danmarks og Grønlands Geologiske Undersøgelser (GEUS)-ip akornnanni suleqatigiinnikkut ingerlanneqarpoq. Misissuinerneq nunatsinni korund geokemisk-imi⁶ misissuinerneq akoqarput, tassanilu siunertaavoq korund-ip Aappilattumeersup pisinnaassusaanik paasinnilluarnissaq, tassanilu ”fingerprint”-imik (inussat ipaasaat) taaneqartartoq eqqoqqilluinnartumik aserorterutaasussaangitsumik misissuieriaatsit atorneqarlutik.

Nioqqutissianik nittarsaanermut atatillugu akuersissutinik allagartaliisarnissamik aaqqissuussinermi ujaqqanik nunatsinneersunik nioqqutissiat tunineqartut aamma ujaqqanik nioqqutissiat ujaqqanillu nioqqutissiat ataasiakkaarlugit nalingi amerlisarnissaat siunertarineqarpoq. Uppersarsaatiniq allagartalersuineq namminersortunit pisortanilluunniit ingerlanneqarsinnaavoq. Namminersorluni aaqqissuussineq ingerlatseqatigiiffinit

⁶ Geokemi ujaqqanik mineralinillu kemiskemik katitikkanut ilisimatusarnermut tunngavoq

ataasiakkaanit imaluunniit inunnit ataasiakkaanitsuleqatigiiffinnillu aallartinneqarsinnaavoq, ingerlalluarneqassappammi kaaviiartissinnaasat pisariaqartinneqartussaammata.

Nunatsinni akuersissutiniq aaqqissuussinerit namminersortunit ingerlanneqartut assersuutigalugu annertuumik rubin-isiorfimmu atussalugu pissusissamisoorinnaavoq. Akuersissutiniq allagartaliisarneq aamma nunatsinni ujaqqanik katersuisartut suleqatigiiffianit, tassanilu aamma annikitsumik ingerlassisut akuersissummik piginnittunit pilersinneqarsinnaavoq. Annikitsumilli ingerlatsisut akuersissummik piginnittut akornanni nuna tamakkerlugu atuuttussamik akuersissusiinarnermik aaqqissuussinissaq Naalakkersuisunit ingerlanneqarnissaa kissaatigineqarpoq.

Sanalukkanik pisiniarfimmini tuniniaasut nuna tamakkerlugu akuersissutiniq allagartaliinissamik aaqqissuussineq imaaliillaannaq nuannaarutigisinnaanginnerarpaat. Pisiniarfinni piginnittut akornanni taamatut aaqqissuussinikkut allaffissornikkut siüliassat annertusinissaat engumatigineqarpoq, taakkulu CITES-imi aaqqissuussineq assersuutigalugu eqqaasissutigaa. CITES-imi aaqqissuussinerup kinguneranik piniarfiutillit isumaat naapertorlugu allaffissorneq ima nanertuisimatigaaq pisiniarfiit ilaasa nioqqutissat tassani pineqartut tuniniartarunnaarsimallugit.

Ilanngullugulu pisiniarfiit akornanni akuersissutiniq allagartanik pissarsiniarnermini akiliisarnissaq, qanorluunnit akikitsigigaluarpat, nuannarineqanngilluinnarpoq. Eqqaasissutigaa ujaqqat pinnersaasiat akisoreeqisut, iluanaarut annikitsuusoq aammalu akikilliliinissamik ujartuisoqartartoq. Piniarfinni tamakkiisumik isumaqartoqarpoq akuersissummik allagartaliinerit eqqunneqassappata uppersarsaatini nioqqutissat oqaluttuassartaat pinngitsoorani pingaarnerpaassasoq. Oqaluttuassartaat pineqartillugu ujaqqat kimit nassaarineqarsimanersut, sumi nassaarineqarsimanersut kimillu silineqarsimanersut uppersarsarnissaat pineqartarpoq.

Nuna tamakkerlugu akuersissumik allagartaliinermi aaqqissuussineq Naalakkersuisunit pilersinneqartoq pisisussanut uppersarsaammi paasissutissat ujaqqanik katersuisut, eqqumiitsuliortut sanaluttartut tuniniaasullu suleqatigiissimanerat takullugit qularnaannerusumik isigineqarsinnaavoq.

Uppersarsaammik allagartaliinermik aaqqissuussineq ujaqqanik pinnersaasianik nunatsinneersunik akisunerulersitsinnaasoq tuniniaanermillu iluaqutaasinnaasoq taamatut aaqqissuussinermik atuisussanik atuisussanngortussanillu annikitsumik ingerlassaqartut akuersissummik piginnittunit kissaatigineqarpoq. Ilanngullugu nunatta allamiunut tuniniaanermi pilerisaarinernilu 'brand'-ip atorneqarnera iluaqutaasumik kinguneqarsinnaasoq Sulisitsisunit tikkuarneqarpoq. Nunali tamakkerlugu akuersissutiniq aaqqissuussineq iluaqutaasumik nammineq piumassutsimik eqqunneqarsinnaavoq. Tassani aaqqissuussinermik atuisut ataasiakkaat peqataanissartik nioqqutissanik pineqartunik naleqartitsinerulissanersaq nalilersorlugu aalajangersinnaapput.

8. Uppersarsaasiineq nioqqitissiornermi nittarsaanermut tunngasoq

Ataatsimoortumik akuersissusiornermik aaqqissuussinikkut ujaqqanik katersuisartut, eqqumiitsuliortut sanaluttartut pisiniarfiillu ataatsimoortitsinnaanikkut akuersissutini allagartaliinermik aaqqissuussinermik atuisut taamatut aaqqissuussinerup tusagasiarfitsigut

nittarsaanikullu takornarianut samminetinneqartunut nioqutissiaminnik nittarsaasinnaassapput, taamatullu aningaasatigut toqqammaveqalersinnaassallutik. Taamaaliornikkut takornariat nunatsinnukartut maaniinnerminni nunatsinni ujaqqanik nioqutissianik ilisimasaqalersinnaapput, taamatullu ujaqqat qaqqat akornanni qanoq katersorneqartarneri kingornalu eqqumiitsuliortunit suliareqqittarnerisa oqaluttuarsaartaat tusartalissallugu.

Akuersissummik allagartaliinermi aaqquissuussineq Naalakkersuisut peqataaffigisaat pisisartunut akinik qaffaasinnassumik siunertaqartoq makkuninnga uppersarsaasernissanut qulakkeerinnissinnaavoq:

- **Suminngaanneerera**

Uppersarsaasiornikkut ujaqqap nunatsinni nassaarineqarsimanera immaqalu maani suliarineqaaqqissimanera uppersarneqassaaq. Pisisumut naleqalernerunera assigiinngitsunik tunngaveqassaaq. Pisisup nioqutissamik ujaqqamik pinnerasaamik sanalukkamillu eqqumiitsuliamik immikkoorutilimmik nunatsinneersumik pisisinnaassaaq.

Nioqutissiat pineqartut kalaallinit suliarineqarsimaneri kalaallit takornarnarianit tunngaviatigut ilisimanerussavaat, akuersissummillu allagartaliisarnikkut qularnaveeqqusiineq takornariat tungaannut pingaarnerisussaasutut nalilerneqarpoq.

- **Annikitsumik eqqumiitsualianik sanalunneq**

Uppersarsaasiernerit atorneqarnerini ujaqqanik assammik sanaat oqaluttuassaqartarput, tamakkulu nunatsinni eqqumiitsuliortuluni sanaluttarneq takutittarpaat, assersuutigalugulu nunatsinni kulturimut tunngasinnaapput imaluunniit uumasunut nunatsinniittunut sammisinnaallutik, tamannalu ukkusissamik qiperukkanni takussaajuaannarpoq.

Ujaqqat pineqartut nunatsinni annikitsumik ingerlassaqartunit nassaajusarmata, ilusilersorneqartarmata suliareqqinneqartarmalutalu nunarpassuarnut allanut sanilliutissagutta immikkooruteqarluinnartutut oqaatigineqarsinnaavoq, nunanimi allani pisiassat tassaasinnaasarpud suliffissuarni nunani sulisuminnut akissaatiluttorujussuarnut tuusintilikkaarlugit suliaritinneqartartut.

- **Nioqutissiaq nunani aporaaffiusuni sanaajunngitsoq**

Nioqutissiap nunatsinninngaanneranik uppersarsaasiornikkut tuniniakkap sakkulersorluni aporaannernut aningaasalersuisuunngitsoq uppersarneqarsinnaavoq.

- **Sulinermi atukkat**

Uppersarsaatit allagartami annikitsumik ingerlatsisut ujaqqamik nioqutissiamik atuinerat suliarinninnerallu oqalutturineqarpat pisiassap meeqqanik imaluunniit inussianik atuilluni nioqutissiarineqarsimannginnera uppersarneqassaaq.

Uppersarsaatinik allagartanik agguuassinerni sulinermi atugassat naammaginarit atorneqarneri pillugit Naalakkersuisut tungaannit paasisutissiisoqarsinnaavoq, assersuutigalugu ujaqqanik silinermi pujoralammud illersuutitik atuisarneq pillugu.

- **Avammut nioqquteqarniaraanni uppersaat**

Uppersaat ujaqqap pineqartup avammut tunineranut atatillugu allagartanut ilaatinneqarsinnaavoq. Tamanna maani pisiniarfimmi imaluunniit sanaluttartumit toqqaannartumik pisiarineqarsimappat periarfissaassaaq.

9. Nioqqutissiornermi nittarsaanerni uppersaammik atuineq

Akuersissummik allagartaliisalernermik aaqquissuussinermi ujaqqanillu nioqqutissianik tuniniaasartunut ingerlaarnerini nalingisaasa imminnut ataneri tunngaviusumik ilaatinneqassaaq, taakkulu tamarmik suliat annertusinerinik suliallu ataasiakkaarlugit akiisigut qaffatsitsinernut periarfissat misigineqassapput. Ilaatigut inuup ataatsip tamaasa isumagisarpai, allatigullu nalingisa inunnt arlaqartunut ingerlatseqatigiiffinnullu, tassaasinnaasunut kuultinik saffiortunut pisiniarfinnullu, siammarterneqartarlutik.

Nioqqutissiat uppersaaserneqarsinnaasut tassaapput nioqqutissiat nunatsinni nassaarineqarsimasut suliareqqinneqarsimasullu, assersuutigalugu ukkusissamik qiperugaasinnaapput, taamatullu aamma nioqqutissiat ujaqqanik nunatsinni nassaarineqarsimasunik suliareqqinneqarsimasunillu ilaqartut, assersuutigalugu pinneraatit ujaqqanik pinneraatinik nunatsinneersunik akoqartut aamma ukkusissamik nioqqutissiat ukkusissap saniatigut allanik akoqartut. Nioqqutissiami uppersaaserneqartussaq taassaaginnarpoq ujarak.

Uppersaasiinikkut ujaqqap nunatsinni nassaarineqarsimanera suliareqqinneqarsinalu uppersarneqartussaammata ujaqqamik katersuisup eqqumiitsuliortullu uppersaammik atsiortnerat atorlugu uppersarneqarsinnaalluni. Ilaatigut inuk ataaseq uppersaalluni atsiorsinnaasassaaq. Allatigullu inuit marluk assigiinngitsut atsiortlutik uppersaasapput.

Fig. 1-imi ataani takutinneqartumi uppersaammut assersuusiortluni takorluugaq takutinneqarpoq, tassanilu paasissutissat uppersaammii ilanngunneqarsinnaasut ilaallutik, tassaasut pappialap atorneqartup suunera naqitallu qanoq ittuuneri, assilineqarsinnaanerannut sillimanissamut iluutsit kiisalu angissusissaa. Uppersaatissap ilusilersornerani ilusissaanik aalajangiinissaq ilusilersuisussamit, Naalakkersuisut sinniisaannit, ujaqqanik katersuisunit, eqqumiitsuliortlutik sanaluttartunit pisiarfinnullu sinniisunit suleqatigiinnikkut aalajangerneqartariaqassaaq.

Nioqqutissiat nunatsinneernertik pissutigalugu akuersaartumik pineqartarmata ujaqqanik pinneraasianik ujaqqanillu nioqqutissianik nittarsaasarnerni assanik sananeqarsimasutut, nunatsinni nassaarineqarsimasutut suliareqqinneqarsimasutullu nittarsanneqarnerisigut tunineri uppersaammik allagartaliisalernermi annertusarneqariaannaavoq. Taamaaliornikkut ineriartortinneqarsimasoq atorluarneqarsinnaavoq. Uppersaammik allagartaliisarneq iluatsilluassappat nioqqutissiat nunatsinneernerinik ilisarnaat nukittorsarneqarsinnaavoq, taamaalillunilu nunani allani nunarput paasisaqarfiginerullugulu nioqqutissiat nunatsinnut tunngasut imaluunniit nunatsinneersuunerat ersersinneqassaaq, tamassumali qanoq sunniuteqartiginissaa nalilersuleriissallugu imaannaanngitsorujussuuvoq.

Uppersaammik allagartaliisarnermut aaqquissuussinermi ujaqqanik katersuinerminngaanniit suliareqqiinnermut tuniniaanermullu nalinginik attuumassuteqartut tamarmik

ilaatinneqartariaqarput. Uppernarsaasiineq annikkitsumik ingerlassaqartunit akuersissummik piginnittunit, ujaqqanik katersuisartunit nunaqavissunit, eqqumiitsuliortunit, illernartunik nioqqutilinnit ujaqqanillu pinnersaasiukkanik nioqqutissianik tuniniaasartunit atorsinnaasariaqarpoq.

9.1 Pissulersornermi najoqqutarisassat (Code of Conduct)

Nioqqutissianik nittartaanermut sammisumik uppersaasiornermut aqqissuussineq eqqunneqassappat taanna immikkut qitiutinneqartariaqanngilaq. Aqqissuussinermik saniatigut atuuttumik uppersaammik atuisut ataatsimoorussamik siunnerfinnik naleqartitanillu sulisinnaanissaat qulakkeerniarlugu eqqussisoqartariaqarpoq. Tamanna tunngavigalugu sulineq, assersuutigalugu Canada-mi diamant-inik nioqqutissiornermi, ilisimaneqarpoq. Atuisut ileqqorissaarnermut najoqqutassiat najoqqutarisariaqarpaat, taakkunalu akornanni uppersaammik atuinissaq atorneqarniartariaqarnera pisinnaaffigissagaanni assigiinngitsutigut malitsinissaq pisussaaffiusariaqarluni. Ileqqorissaarnermut malitassat nunatsinni atuuttussat suliarineqarnerini nunat tamalaat akornanni najoqqutarineqartut ileqqorissaarnermullu najoqqutarisat atuuttut qimerloornerisigut pisoqarsinnaavoq.

Pineqartumut atatillugu ileqqorissaarnissamut najoqqutassani atuisup nalinnaasumik inatsisinik unioqqutitsinnginnissaanik, atuisup meeqqanik sulisarsutut atuinnginnissaanik, avatangiisinik mianerinnilluni namminerlu navianartorsiortinnani suliaminik ingerlatsinissaanik, atuisup aporaannernik aningaasalersuinnginneranik allatigullu assingusunik imaqarnissaa naatsorsuutigisariaqarpoq.

10. Nioqqutissiornermi nittartaanerni uppersaammik allatut atuinerit

Ujaqqanik katersuisup eqqumiitsuliortullu uppersaammik atsiornissaat oqilisarneqarsinnaavoq, eqqumiitsuliortormullu taamaallat atsiortillugu, taamaaliornermigullu ujaqqap pineqartup nunatsinni nassaarineqarsimaneranik suliareqqinneqarsimaneranillu uppersaasillugu.

Maannakkut ileqquuvoq ujaqqat ilusilersorlugit silisassat nunanut allanut, ilaatigut ujaqqanik naleqarluartunik silinermik ingerlatsisunik pikkorinnerpaanut suliareqquneqartarlutik. Taamaattorli ujaqqat nunatsinneersut nunami allami silineqarsimasut uppersaasallugit aporfissaqarsinnaavoq, patsisigalugu ujaqqat silisarfimmit ujaqqat nunatsinneersut nassiussat utertinneqartullu ujaqqanik allanik taarserneqarsimansut qulakkiissallugu ajornakusoorsinnaammat.

11. Nioqqutissiornermi nittarsaanerni uppersaammi navianartorsiutaasinnaasut

Uppersaammik allagartaliisarnermik aqqissuussineq ingerlatseriaatsinik, uppersaatinik suliarinniffissanillu uppersaatatit allagartagartaliisalernissap tutsuiginarneranik qulakkeerinnittussanik toqqammaveqartariaqarpoq. Tamanna pingaaruteqarluinnarpoq,

pissutaavorlu uppersaasiernerup tutsuiginarnerata ilaa tassaamat Naalakkersuisunit peqataaffigineqarnera, taamatullu uppersaait pisortatigoortumik maqinneqartarnissaat.

Uppersaait naleqartitsisunut tamanut, ujaqqanik katersuisartumit eqqumiitsuliortunut tuniniaasunullu atugassanngortittariaqarpoq. Uppersaaitip tutsuiginarnera annertunerusumik annikitsumik ingerlatsisut akunnerminni nakkutilliinerisigut, taamatullu arlaatigut uppersaaitinik allagartanik atonerluisoqarneranik pasitsattoqassappat Aatsitassanut Ikummatissanullu Aqutsisoqarfimmit nakkutilliinneq misilileraasernerlu ingerlanneqartassapput.

Tigussaasumik isumagisassat ilagaat uppersaaitinik assiliiniarnerit akiorniarlugit pappialaq atugassaq ima pitsaassusilik immikkoortumik qaaqartoq atorneqassalluni, taaassumalu saqqaani Naalakkersuisut ilisarnaataat, pisortatigoortumik nannup ilisarnaaitip Naalakkersuisunilu susassaartup aqqa. Taakku saniatigut uppersaait tamarmik immikkut immikkuullarissumik normoqassapput, uppersaammillu noqqaasut aqqi Naalakkersuisut nittartagaatigut ilanngussorneqarsinnaassallutik.

Uppersaaitit allagartaq ujaqqanik nassaarsimasumit eqqumiitsuliortumillu ataatsikkut atorneqarpat inunnit marlunnit allagartami allassimasumik uppersarneratigut nukittunerulersitsissaaq.

12. Aningaasaqarnermut tunngasut

Nioqquteqarnermi nittarsaaneq tunngavigalgu uppersaammik allagartaliisalnissaq pillugu uppersaait assigiinngitsumik ilusilikkat marluk misissuivigineqarput. Siulleq tassaavoq pisariunnginnerpaaq, tassani uppersaait ataaseq ujaqqanut ujaqqanillu nioqqutissianut assigiinngitsunut tamanut atorneqarsinnaalluni. Taanna atorneqarpat ujaqqap suunera suminnganneernerlu, kiisalu kimit nassaarineqarsimanera, kimit suliareqqinneqarsimanersoq kimillu tunineqarsimanera atuisut namminneq allattussavaat. Periarfissat aappaat pisariuneruvoq. Tassani uppersaaitit allagartassat arfinillit assigiinngitsut atorneqassapput, taakkunanilu ujaqqap suunera uppersaammi allassimanereertartussaavoq. Qanoq pissarsiarineqarsimanera taamaallaat atuisumit nalunaarsorneqassaaq.

Missingersuusiormi Aatsitassanut Ikummatissanullu Naalakkersuisoqarfimmit paasineqarpoq allagartaliisalnermi aningaasartuutissat amerlanersaat aqqissuussinermik ineriartortitsinermut ingerlatsinissamullu piffissamut atorneqartussamut attuumasut.

Missingersuutini immikkoortortat assigiinngitsut ima allatorneqarput:

Uppersaaitinik ilusilersuinissaq sanaartornissarlu

Periarfissaq 1: Uppersaait ujaqqanut tamanut aqqissuussinermut atasunut ilusilersorneqarnissaa. Ujaqqap sorpiaanera assersuutigalugu x-iliinikkut imaluunniit assammik allalluni oqaatigineqarsinnaavoq. Naqinneqartussat 6.000-it missaaniissapput. Ataaseq 2,30 kr.-it miss. akeqassaaq.

Periarfissaq 2: Ujaqqat tunineqarnerpaat tallimat uppersaaitissaat, ujaqqanullu allanut uppersartaassappat ujaqqap ataatsip x-liinikkut imaluunniit assammik allannikkut suuneranik

uppernarsaasiat ilusilersornissaat. Naqinneqartussat 6.000-it missaaniipput. Ataaseq 3,30 kr.-it miss. akeqassaaq.

Uppernarsaatissat ilusilersuisartunit ilusilersorneqassaapput, taakkulu Aatsitassanut Ikummatissanullu Naalakkersuisoqarfik suleqatigalugu uppernarsaatit kalaallisut tuluttullu oqaasertalernissaat isumagisussaassavaat.

Tamassuma saniatigut ilusilersuisarfimmi tuniniaavigineqartunut uppernarsaatissap ilisarnaataanik ersersitsisumik tuniniaaviup isaariaani igalaamut nipputitassamik sanatinneqassapput. Uppernarsaammik takussutissiaq tuniniaavimmi igalaamiittoq uppernarsaammik nittartaasussaassaaq, taamatullu aamma ujaqqanik pinneraasianik ujaqqanillu qiperukkanik nittarsaasussaalluni. Ilanngullugulu uppernarsaammut ilisarnaat iluaqutissartaqarpoq, naak tuniniaavimmi tassanerpiaq uppernarsaatit allagartaq ujaqqanik nioqutigisaminnut ikkukkusussanngippassuk.

Missingersuutit Nuummi ilusilersuisartut ingerlatsivianni nalililneq tunngavigalugu suliarineqarput.

Ataasiakkaarlugit taama akeqartinnerinut tunngavigineqarpoq atuisut uppernarsaatinik ilusilersuinernut suliarinerannullu aningaasartuutit kisiisa akilertussaammaticik.

Aaqqissuussinerup ineriartortinnissaanut Naalakkersuisoqarfiup iluani piffissaq atortariaqartoq

Uppernarsaammik allagartaliisalernissamut aaqqissuussinerup aallartinnerani Aatsitassanut Ikummatissanullu Naalakkersuisoqarfimmi aaqqissuussinerup ineriartortinnissaanut piviusunngortinnissaanullu nukinik atuisussaassaaq. Suliassat ataani allassimasut, taamatullu suliap aallartisarnernani pieriarfissap 1-imut piffissaq pisariaqartinneqartussat ilimagineqartoq tassaavoq:

Aaqqissuussinermut atuisussanut paasissutissatut atugassanik ineriartortitsineq	Akunnerit 60-it
Nioqutissiornermi nittartaanerni atortussanik ineriartortitsineq	Akunnerit 15-it
Ileqqorissaarnermut najoqqutassanik ineriartortitsineq	Akunnerit 100-t
Naalakkersuisoqarfiup iluani malitassat ineriartortinneri	Akunnerit 20-t
Uppernarsaammik ineriartortitsineq	Akunnerit 30-t
Naalakkersuisumut paasissutissiisarneq	Akunnerit 15-it
Atuisunut ilitsersuussiornerit	Akunnerit 20-t
Uppernarsaatit nalunaarsornissaannut IT-mik atuinissamut pilersaarummik nassuiaasioqarpoq	
Akunnerit qulit	
Katillugit	Akunnerit 270-it

Periarfissap 2-p ineriartortinnerani nukissat amerlanerulaartut atorfissaqartinnissaat ilimagineqarpoq. Taamaammallu akunnerit atortariaqartussat 300-t missaaniinnissat ilimagineqarluni.

Aaqqissuussinerup allaffissornikkut isumaginissaanut Naalakkersuisoqarfiup iluani piffissaq atortariaqartoq

Aaqqissuussinerup ingerlannerani aningaasartuutissat ataani allaqqasut pisariaqartinneqarnissaat ilimagineqarpoq:

Uppernarsaatit pineqarnissaat (nassiussuinerit il.il.)
Aaqqissuussinerup nalilersortarnissaa
Qarasaasiakkoortitsineq (uppernarsaatinik nalunaarsuinerit)

Ukiumut akunnerit 45-t
Ukiumut akunnerit 20-t
Ukiumut akunnerit qulit

Aaqqissuussinerup allaffissornikkut ingerlanneqarnissaanut Aatsitassanut Ikummatissanullu Naalakkersuisoqarfimmi akunnerit 75-it miss. atorneqarnissaat ilimagineqarpoq.

Aningaasartuutissat allat avataaneersut

Nioqutissianik nittarsaanernut atatillugu ussassaarutit ilusilersornissaat	kr. 6.000 miss.
IT-mik atuinissamut ineriartortitsineq	kr. 30.000 miss.
Nioqutissianik nittartaanerni ussassaarutit	Ukiumut kr. 10.000 miss.
Nassiussuinerne aningaasartuutissat	Ukiumut kr. 1.000 miss.

Suliarineqarnera 1: Ujaqqamut allagartaq uppersaataat – Annikitsumik aatsitassarsiorneq					
DKK		Aallartinneq	Ukioq 1	Ukioq 2	Ukioq 3
Allagartanik uppersaatinik tulleriinnik normulinnik ilusilersuineq					
Ilusilersuisarfik		6.000			
Katillugit		6.000			
Allagartanik uppersaatinik sanaartorneq					
Allagartaq uppersaataat	(6000-t)	8.000			
Katillugit	(6.000-t)	8.000			
Ilusilersuineq sanaartornerlu katillugit					
		14.000			
Aaqqissuussinerup ineriartortinneqarnissaanut suliffiup iluani piffissaq atorneqartoq					
Paasissutissiinermi najoqqutassat	nal.ak. 60)	40.000			
Nittarsaassinermi najoqqutassat	(nal.ak. 15)	10.000			
Pissusilersornermut malitassat (Code of conduct)	(nal.ak. 100)	65.000			
Suliffiup iluani suliaassanik suliarinninnermut ilitersuutit	(nal.ak. 20)	13.000			
Allagartaq uppersaataat	(nal.ak. 30)	20.000			
Politikerinik ilisimatitsineq	(nal.ak. 15)	10.000			
Allagartamik uppersaammik atuisunut ilitersuineq	(nal.ak. 20)	13.000			
IT atorlugu periaaseq pillugu suliaassanut nassuiaat	(nal.ak. 10)	7.000			
Katillugit	nal.ak. 270	178.000			
Aaqqissuussap allaffissornikkut aqunneqarneranut piffissaq suliffiup iluani sulinermut atorneqartoq					
Allagartap uppersaataatip passunneqarnera	(ukiumut nal.ak. 45)		30.000	30.000	30.000
Aaqqissuussap naliliivigineqarnera	(ukiumut nal.ak. 20)		13.000	13.000	13.000
IT atorlugu periaaseq	(ukiumut nal.ak. 10)		7.000	7.000	7.000
Katillugit	(Ukiumut nal.ak. 75)		50.000	50.000	50.000
Aningaasartuutissat avataaniittut allat					
Nittarsaassinermi allagarsiussassanik ilusilersuineq		6.000			
Allagarsiivissat			10.000	10.000	10.000
IT atorlugu periaatsimik ineriartortitsineq		30.000			
Nassiussinermut aningaasartuutit			1.000	1.000	1.000
Katillugit		36.000	11.000	11.000	11.000
Tamakkerlugit		228.000	61.000	61.000	61.000

Suliarineqarnera 2: Ujaqqamut allagartaq uppersaat – Annikitsumik aatsitassarsiorneq					
DKK		Aallartinneq	Ukioq 1	Ukioq 2	Ukioq 3
Allagartap uppersaatip nr. 1-6 tulleriinnik normulerneqartussap ilusilersorneqarnera					
Ilusilersuisarfik		8.000			
Katillugit		8.000			
Allagartanik uppersaatinik sanaartorneq					
1 Rubininut allagartaq uppersaat	(1000-it)	2.000			
2 Grønlandit-inut allagartaq uppersaat	(1000-it)	2.000			
3 Tugtupit-imut allagartaq uppersaat	(1000-it)	2.000			
4 Nuummit-imut allagartaq uppersaat	(1000-it)	2.000			
5 Ukkusissamut allagartaq uppersaat allagartaq uppersaat	(1000-it)	2.000			
6 Aatsitassanut allanut allagartaq uppersaat	(1000-it)	2.000			
Katillugit	6000-t	12.000			
Ilusilersuineq sanaartornerlu katillugit		20.000			
Aaqqissuussinerup ineriartortinneqarnissaanut suliffiup iluani piffissaq atorreqartoq					
Paasissutissiinermi najoqqutassat	(nal.ak. 60)	40.000			
Nittarsaassinermi najoqqutassat	(nal.ak. 15)	10.000			
Pissusilersornermut malitassat (Code of conduct)	(nal.ak. 110)	72.000			
Suliffiup iluani suliassanik suliarinninnermut ilitsersuutit	(nal.ak. 20)	13.000			
Allagartaq uppersaat	(nal.ak. 40)	26.000			
Politikerinik ilisimatitsineq	(nal.ak.) 15	10.000			
Allagartamik uppersaammik atuisunut ilitsersuineq	(nal.ak. 30)	20.000			
IT atorlugu periaaseq pillugu suliassamut nassuiaat	(nal.ak. 10)	7.000			
Katillugit	(nal.ak) 300	198.000			
Aaqqissuussap allaffissornikkut aqunneqarneranut piffissaq suliffiup iluani sulinermut atorreqartoq					
Allagartap uppersaatip passunneqarnera	(ukiumut nal.ak. 45)		30.000	30.000	30.000
Aaqqissuussap naliliivigineqarnera	(ukiumut nal.ak. 20)		13.000	13.000	13.000
IT atorlugu periaaseq	(ukiumut nal.ak. 10)		7.000	7.000	7.000

Katillugit	(Ukiumut nal.ak. 75)	50.000	50.000	50.000
Aningaasartuutissat avataaniittut allat				
Nittarsaassinermi allagarsiussassanik ilusilersuineq	6.000			
Allagarsiivissat		10.000	10.000	10.000
IT atorlugu periaatsimik ineriartortitsineq	30.000			
Nassiussinermut aningaasartuutit		1.000	1.000	1.000
Katillugit	36.000	11.000	11.000	11.000
Katillugit	254.000	61.000	61.000	61.000

ILUSEQ 1

UJAQQANUT PINNERSAASIANUT UJAQQANULLU QIPERUKKANUT NUNATSINNEERSUNUT UPPERNARSAAT

(ukkusissamut uppernarsaammik takorluuineq)

<p>2. SAQQAA</p> <p>UKKUSISSAQ NASSAAQ QIPERUGARLU KALAALLIT NUNAANNI</p> <p><i>[Ukkusissap suliarineqarneralu pillugu nassuiaat]</i></p> <p>CERTIFICATE No 000001254 KEEP RECEIPT FOR NON WHOLESALE EXPORT</p>	<p>Q U L L U N N E Q</p>	<p>1. SAQQAA</p> <p>UJAQQAP UPPERNARSAATAA</p> <div style="border: 1px solid black; border-radius: 50%; padding: 10px; width: fit-content; margin: 10px auto;"> <p><i>Plsortatigoortumik Nannup naqinnera Kaajallaassitamik allagartaliineq: [GOVERNMENT OF GREENLAND]</i></p> </div> <p>ANNIKITSUMIK AATSITASSARSIORNEQ</p>
---	--	---

<p>1. ILUANI</p> <p>KATERSUISOQ</p> <p><i>[ass. Ateq allaannagaq]</i></p> <p>EQQUMIITSULIORTOQ</p> <p><i>[ass. Ateq allaannagaq]</i></p>	<p>Q U L L U N N E Q</p>	<p>2. ILUANI</p> <p><i>[annikitsumik aatsitassarsiornermut tunngaviusut nassuiaanneri]</i></p> <p>1) <i>Inuit ataasiakkaat kusanartuliaat</i> 2) <i>suliffimmi isumannaallisaanikkut pissutsit]</i></p>
--	--	--

Uppernarsaat kortimik akiliummik angissusilik pappialamut immikkoortumut naqinneqassaaq. Uppernarsaat qeqqatigut peqinneqassaaq putoqarlunilu, taamaalillunilu allunaasartalerlugu pinneraatitut imaluunniit ukkusissamik qiperukkanut nivinngarneqarsinnaalissalluni.

Oqaatsit allat atorlugit naqitaq atukkamisulli akunnermiliunneqassaaq, taannulu allunaasamit atatinneqassalluni (Assersuutigalugu saqqaa tuluttut oqaasertaqarpat, akunnermiliussa qalaallitut oqaasertalik ikkunneqassaaq).

Kort-imi makku oqaluttuarineqassapput:

- (a) Ukkusissaq nunatsinneersoq
- (b) Ukkusissap suliarineqartarnerani ileqqusut qangarnitsat
- (c) Kina ujaqqamik nassarinnittuunersoq kimillu auliareqqinneqarsimanersoq

Uppernarsaat immikkooruteqarluinnartumik naqitsivigineqarpoq. Normu taanna najoqqutaralugu Aatsitassanut Ikummatissanullu Aqutsisoqarfimmi pissarsiarineqassaaq, tassanilu noqqaasoq pisisimasutut nalunaarneqassalluni.

Pappialaq atorneqartoq saqqaanilu nannup ilisarnaataasup oqaatsillu ”Government of Greenland” imikkuullarissamik naqissimanerisigut uppernarsaammik tutsuiginarsinnaasumik assiliiniarnissaq pisariunerpaatinneqassaaq.